

מסורת הש"ס

- ↑ ל"א או בשדה, (ג) [ג], [גא]
- ↑ [שפתו כ"ה בשנה]
- ↑ [בשמיניום]
- ↑ [לעיללה.ל.א.], (א) צ"לחמשים
- ↑ [חולין מז: מוס י"י ז"ק, ייהל ללון כל מוס י"י ז"ק, [חולין מז: מח:] (ז) י"א]
- ↑ [חומת ז"ק]
- ↑ [ל"א לחומטי, י] [דפסיל כשנבראת וחמיה יעב"ן].

תורה אור השלם

- נשטו תבלין בל חיזקו
- כן תרדם בל פרשו גס אז חלק עד שקל מרבה פסחים קוּזו בו;

- ישעיהו כל ג
- זכי וידעה בו מום פסח או עור בל מום רע לא תחבטו לך אלקות; ודברים טו כא
- עזרת או שבור או חרץ או יבלת או קרב או יקפת לא תקריבו אלה לך ואשה לא תקנו מזה על המזבח לך; וקרא בט כב
- ואש בו יקריב וזבח שלמים לך לפלג דגד או לזבחה בקר או בצאן תמים וידעה לרצון בל מום לא ידעה בו; וקרא כב כא
- זאת שתי הכלית זאת החלב אשר עליהן אשר על הבקרים זאת והתרת על הקרב על הכלית יקריבה; וקרא ז ד

הגהות הב"ח

- א גמ' או לאתר ממיה קודם כ"ל וזאת ר' נחמיה
- ב שם במשה אין נדוקין מן המתאימות ולפנים ואף לא לא המתאימות: (א) גמ' והא מיתקס חסר: (ז) דרש"י ד"ה מנחין שנקב נראה מבחינן שנקבו:

לעני רש"י

- ↑ מיינשליר"ש [מיינשליר"ש]. שיניים טחונות.

מוסף רש"י

- ↑ חוטין. כזי דשני שקורין ילניציה; החיצונות. חוסם שלפנים כנגד חוטטו (דעני) (ה). שנאלע הפה (דעני) (ס). שפכמור. שחקרי מעט (שס). ושנגממו. שנתתו כנקין ברחונו ולא חיסרו אלא ענין סדק (שס) שנתתו כנתקן מלמעלה בעומק ולא חיסרו כלום, היו מוס האול וגרלו אותן חוטין (דעני דה). הפנימיים. ששנייהם גדולות קטנות כן, שקורין מיינשליר"ש, שנעקרו. לגמרי, היו מוס, כדמפרש ואולי האול וכו פני מוחו, אלא פנימה או מינים אלו ניכר, שהיו שחלות כפה (שס).

רבינו גרשום

- ↑ מעלי כסמא. שכן דרך כל סם וכל משיקה מועיל יותר קודם אכילה מלאחר אכילה; מעלי ליה כשעורים. שהשעורין יפין לבהמה יותר לאכול קודם שתיה מלאחר שתיה; לאחר שתיה מאי. מי מעלי ליה האי לח ויבש מיד לאחר שתיה אי לא: קשור או מותר. כלומר בשמאכילו לח ויבש צריך שיתירנו הבכור לפי שיתור הוא אוכל בשמחה כשהוא מותר; גינה הסמוכה לעיר. ומאכילו שם מי מנהג לו אורי הגינה כאורי השדה; ובלבד שיהיו משולשין. כלומר לסוף כ"ז וכ"ז וכו'; אבל. לח ויבש ב' חדשים ולא איתמי למפרע הוי מומא משהה שתחיל לו; למימלע בפדיונו. אם פדהו בתוך הזמן קודם השלמת ג' חדשים; אי אמרת למפרע הוי מומא.

או דלמא כו' אם סימלי לומר בסעודה ראשונה כו'. דלי אמרת ככל סעודה נח לא מיבעי מידי דודאי לא איכפת לן אי קודם אכילה או לאחר אכילה דהא בסעודה שניה אחר אכילה הוא ומוכלינן ליה אכל אם תימלי לומר דלא יהיבין ליה אלא בסעודה ראשונה שכל יום מיבעי לן: **קודם אכילה ודאי מעלי ניה**

כסמא. כדרך סם שכל אדם שותה סם לרפואה קודם אכילה: **לאחר אכילה מאי.** מי הוא צדיקה צהכי או לא: **ה"ג קודם שמה ודאי מעלי ליה** כשערי. שדרך צהמה י' לאכול שעורים **קודם שמה: מוסר ודאי מעלי ניה.** דניחא ליה עלמא: **עם חמיו.** ניח ליה צלותא ומהניא ליה אכילה: **בשדה.** ניחא ליה באיורא: **גינה הסמוכה לעיר.** יא' הוא כשדה או לא: **סיה משולשים.** לג' חלקים שאס יראנו היום יצדקנו מכאן ליום כ"ז וחלי והדר ליום ששה ועשרים וחלי **והדר ליום כ"ז** דליהו שמונים לפי שצלש זמנים הללו דךך אותו המוס לעבור ואינו נראה והוי ליה מוס **עובר: למימעל בפדיונו.** לאו מבכור בעי דלא שייכא ציה פדיון אלא בשאר מוקדשין שעניינם מנטפות והפריש מיד פדיונם ואמר הרי הן מחוללות על מעות הללו ואח"כ צדקו וקודם שחכלה זמן ים צדיקתו שלש חדשים נהנה מן הפדיון: **אי אמרת למפרע הוי מומא.** אישתכח דחילוהי הוי חילול ופדיונו **קודם ומבאיזין** קרבן מעילה: **קרי שמואל עליה.** האי קרא פסחים צוזו צו דהוי דצר שאין הדעת סובלת שיהו חגרים צוזים ציוות כלומר אתה איין ממודר ושאלת שאילה כז שאיני יודע תשובה: **בתנ"י שפטו.** שפה: **גמ' מנחזן.** שהנקב נראה (ו) שנקבו ממחלות החיצונות של חוטם: **מבפנים.** שניקבה ממחיה החולקת את החוטם: **אינו מוס.** שנמקוס סתר הוא: **סורא צרא דשיפסיה.** שורה חיונה נא שפה כלומר חודה של שפה ולא רחבה: **בתנ"י מסאימות.** שיניים גדולות שקורין מיינשליר"ש שאחת נראית כשתים: **ואף לא אם המסאימות.** שאס נעקרו החוטין כנגדן לא היו מוס: **גמ' איזו הפיומה י.** כולה מפרש לקמן: **ופיומה עלמה נלפנים.** ואין שוחטין עליה: **החיצונות שנאלמנע הפה: אין משגיחין.** דאפי' מן מזבח לא נפסל: **מאי קאמר.** דקאמר איזו תיומת מן התיומת ולפנים: **ה"ק איזו היא הפנימית.** דלמרי' עלה במתני' נעקרו היו מוס נפגמו או שנגממו לא היו מוס: **אופסולי מיפסל.** מע"ג המזבח וימתין שיפול צו מוס אחר וישחטנו: **פסח ועור כסוי דמשמע** צגלי אין **בסתר לא: לאישחוטוי.** צכור על חסרון שצפנים: **ולאפרוקי.** קדשים לא מיבעיא לי דלא תשיב מומא כולי **האי: לרלון.** מזבח: **ואם שפי כלניות.** בקרבנות כתיב (כליות): **יסינה.**

משמע כוליא אחת יסינה וקטירנה: **אין צריה צלחת.** אין ים צריה נצרכת צכוליא אחת והא שאין צה אלא אחת מיתקס חסר: **הא. דפסלי כשנצרכת שמים וחסרו'** דחזין י' דמקומו ניכר והא צרייתא דמכשרת כגון דנצרת צלחת דליכא חסרון: **מר דפסלי סצר אין צריה צלחת.** והאי ודאי חסר. ואיכתפקא ליה ללמורי אמאי לא מקשי ליה נמי דומיא דשלש קמני ולדידי לא קשיא מידי דכי קס"ד דכולי עלמא יש צריה צלחת הוה מקשינן הואיל ויש צריה צלחת והוא נמי תנייה צדהי שלש ודאי נצנצרת צלחת נמי פסול וטעמא לא הוה ידעינן אמאי פסול דלא מוס צגלי הוא וחסרון לא היו צפנים ומשום האי פירכא אוקמי אליציה דאין צריה צלחת והא מיתקס חסר ובעל כורחיה לאו דומיא דשלש היא דהא אין צריה צלחת וכי תימא נוקים אליציה דיש צריה צלחת אס כן אמאי פסול: **חסרה קודם שחטע.** פסלה: **האזרס**

על אלו מומין פרק ששי בכורות

ל"מ.

שייהו משו"שיין. צחלחת שמונים וצסוף שמונים וצאמלנע שמונים ובענין זה יש לפרש צפ' הקורא את המגילה (מגילה יט. ושס) גצי מגילה דאמר שאס הטיל צה ג' חוטין גדינן כשרה דקאמר וצלצד סיהו משולשין פירוש פירש"י סיהיה מראש הדף עד הגיד כמגיד לחבירו צין מלמעלה צין מלמטה והסיא דמכות (דף ט:.) ודאי הוי כענין זה גצי ערי מקלט ושלשת סיהו משולשות סיהא מדרוס לחצרין כמחצרין לשכס ומחצרין לשכס כמשכס לקדש ומשכס לקדש כמקדש לצפון ולא אמרינן סיהו צראש ארץ ישראל וצסופה וצאמלנעיהה וכאן פירש"י סיהו משולשים לשלשה חלקים שאס יראהו היום יצדקנו מכאן ליום כ"ז וחלי והדר ליום כ"ז כו' דהוא יוס שמונים ודומה שפירש כן לפירש שטעה דמכות (שס) ומיחו לא לגמרי הוי כי הסיא טו סהיה לו לפרש שיצדוק לסוף עשרים ולסוף ארבעים ולסוף ששים שיסאר מן השמונים עשרים לאחר צדיקה אחרונה כמו שיש עשרים קודם צדיקה ראשונה ולא יתכן לפרש טו כן כלל אלא כמו שפרשמי מתחלה כדמשמע צפ' הערל (יבמות דף פ.) גצי סרים חמה דמפרש כל שלא ראה שעה י' כצטרותו ופרין וליחוש שמא הצריא צינמים ומשני כיון דחמילתו וסופו לקוי לא חיישינן ים משמע דג' פעמים סיינו מתחלה וסופה ואמלנע ונראה דכפרים השולשים ציכלד מעצרינן (ערוצין דף טו.) לא הוי לא כי סהיה ולא כי הסיא דמכות יט: והלומר

אומר אין בודקין מן (י) התיומת ולפנים ואף לא את התיומת: **גמ' ת"ר** ה**תיומת** איזהו תיומת מן התיומת ולפנים ותיומת עצמה כלפנים רבי יהושע בן י קפוצאי אומר אין שוחטין אלא על החיצונות בלבד רבי חנינא בן אנטיגנום אומר אין משגיחין על התיומת כל עיקר מאי קאמר ותו רבי יהושע בן קפוצאי היינו תנא קמא חסורי מיחסרא והכי קתני איזהו הפנימית מן התיומת ולפנים בן קפוצאי אומר אין שוחטין אלא על החיצונות אבל פנימיות שנעקרו מישחט י עליהו לא שחטינן אבל אפסולי מיפסל ר' חנינא בן אנטיגנום אומר אין משגיחין על התיומת כל עיקר ואפי' איפסולי לא איפסיל בעי רב אחדבוי בר אמי יש מחוסר אבר מבפנים או אין מחוסר אבר מבפנים למאי אי לבכור ² פסח או עור כתיב אי לקדשים ³ עזרת או שבור כתיב לאישחומי ולאפרוקי לא איבעיא י לן כי מיבעיא לן לאיפסולי מאי ⁴ תמים יהיה לרצון אמר רחמנא תמים אין חסרון לא י או דלמא ⁵ תמים יהיה לרבות כל מום לא יהיה בו מזה מום מאבראי אף חסרון מאבראי ת"ש ⁶ ואת שתי הכליות יולא בעל כוליא אחת ולא בעל שלש כוליות ותניא איך יסירנה לרבות בעל כוליא אחת סברוה דכ"ע אין בריה באחת (א) י דהא מיחסר חסר לימא בהא קמיפלגי דמר סבר חסרון מבפנים שמיה חסרון ומר סבר י חסרון מבפנים לא שמיה חסרון אמר רב חייא בר יוסף דכ"ע יש בריה באחת יוחסרון מבפנים שמיה חסרון ולא קשיא כאן כשנבראה בשתים וחסרו כאן כשנבראה באחת מעיקרא והא דומיא דשלש קתני מה שלש מעיקרא אף אחת מעיקרא אלא הכא ביש בריה י מעיקרא קמיפלגי מר סבר יש בריה באחת ומר סבר אין בריה באחת ור' יוחנן אמר דכולי עלמא אין בריה באחת וחסרון מבפנים שמיה חסרון ולא קשיא כאן שחסרה קודם שחטטה כאן שחסרה לאחר שחטטה ולאחר שחיטה קודם קבלה מי שרי והא"ר

נבראת באחת והיכי אמרת דהא דחני ולא בעל כוליא כגון שנבראת בשתים וחסרה: חסרה קודם שחטטה אסירה לאחר שחטטה שריא: **האזרס**

נבראת באחת והיכי אמרת דהא דחני ולא בעל כוליא כגון שנבראת בשתים וחסרה: חסרה קודם שחטטה אסירה לאחר שחטטה שריא:

(א) לפי דעתי היה כתוב ה"ר יעקב חוטמין אחר המשנה דחוטין החיצונות ולפיכך מפרש במלה לאה דאין נדוקין מן הממליונות.

עין משפט ונר מצוה

כח א ב ג ד ה ו מיי פ"ב מהלכות איסורי מונח הלכה יד:

ב ו ז מיי שס הל' [וצן טו: ב ו ח מיי שס הלכה טו והסבר ספק:

בח ט מיי פ"ו מהל' ביאת מקדש הל' ו:

בכ י מיי פ"ב מהלכות איסורי מונח הלכה ג סמג עשין רלא (טור יו"ד סי' שט):

ל כ ל מיי שס הלכה יא:

שיטה מקובצת

אן שתיה קודם שתיה:
ס הפנימית שנעקרו:
ס ת"ר איזהו החיומת:
ס בן קפוצאי וכצ"ל לקמן:
ס מישחט לא שחטטין עליהו אבל:
ן לי כי מבטיא מבפנים:
אפי' מבפנים:
אז:
ן באחת והא מיחסר:
ס בריה באחת חיתב מעיקרא נמחק:
ן בהמה טהורה לאכול:
יא לעיר אי הויא:
יט בדיקין שלש:
יט אין בהמה נבראת ת"י בריה נמחק:
יין חזיונן לה דמוקמו:
שן הויא א"כ שהיה:
טן שן כלל ס"א כאן:
יין שעה אחת בכשרותו:
יין חיישינן ופרך מהא דר' חנינא בן אנטיגנוס ומשני לאחר אבר חיישי' לכליה גופא דא חיישינן:
יין דמכות והררעה לאפקי' נפשיה במגילה מידי ספיאק יתפור בנידון בראשה ובאמצעה ובסוף רביע העליון ובסוף רביע התחתון:

רבינו גרשום (המשך)

הוי פדיו והנהגה מן הפדיון מעל: ואי אמרת מיכן ולהבא הוי מומא ולא קודם לא תפיס פדיון דאדתי הוי כחמ והנהגה מן הפדיון לא מעל: קרי (עליה) שמואל עליה. דרב פנחס: פסחים בוזו בו. כלומר אפי' דלא הייתה מכמות שקולה כלום כנגד חכמת שמואל שאלו דבר שאל ידע להשיבו: (א) אין בודקין מן המתאימות ולפנים. היינו שיניים הגדולים שעומדין לסוף הלחיים ששם אינו רגא המוס אפי' נעקרו לא ע"י אכילה ולא ע"י פעייה ולהכי קרי להו מתאימות שיש לכל אחד ב' עקרינן. אף לא מן המתאימות עצמן שנעקרו לא הוי מוס מבחינן: בסוף החוטם הרי זה מוס ששם נראה מבפנים בעומק החוטם אינו מוס שאינו נראה: תורה ברא דישפיה. עור החיצון: מאי קאמר. ר' חנניה אין משגיחין כו': אפסולי מיפסל. להקריבה: יש מחוסר אבר מבפנים למיחוי מום כגון אם הוא חסר כוליא או טחול ע"י כריחה או ע"י סס: פסח או עור כתיב דבר שבגלוי ולא שבסתר. וכן נמי עזרת או שבור בגלוי. לאישחומי או לאפרוקי לא מיבעיא לן דלא עבדינן אלא על מוס שבגלוי: מה מומא מאבראי. כדכתיב עזרת או שבור היינו מוס והוי מאבראי: ולא בעל כוליא אחת שנברא באחת: סברוה דכולי עלמא אין בריה באחת. אין דרבה להיבראות בעל כוליא אחת שהיו לו שתיים וניטלה אחת: קסבר חסרון מבפנים שמיה חסרון אמר רב חייא כו'. ולא קשיא. הא דקתני ולא בעל כוליא אחת כגון שנבראת בשתים וחטרה אחת: מה שלש מעיקרא שכך נבראת אף אחת מעיקרא שכך

^[1] לפי דעתי היה כתוב ה"ר יעקב חוטמין אחר המשנה דחוטין החיצונות ולפיכך מפרש במלה לאה דאין נדוקין מן הממליונות